

GLAS PRAVICE

Glas pravice velja pol leta 40 K,
za četrto leta 20 K, ena številka 4 K.

Izhaja vsaki drugi petek.

Uredništvo in upravništvo
Theaterplatz 1, I. nadstr.

št. 7/8.

Celovec 27. maja 1921.

št. 7/8.

Pomoč Austriji.

Tako ne gre naprej. To besedo čujemo povsod, tudi tam, kjer se veliko zasluži in bi človek mislil: ljudje si žele takih razmer za vedno. V državi ne vladajo ljudje, ki vedo, kako se gospodari, vladajo otroci in norci. Gospodarijo, kakor gospodari otrok, ko pride na trg s polno mošnjo. Dekleta gledajo po puncah, fantje po pištolah. Teža našega gospodarstva bi bilo že davno konec, ko bi ententa ne pomagala vedno zopet, kakor skrbni upnik pomaga slabemu dolžniku, ki danes zapije, kar je skupil, pa bo jutri zopet zapravil, kar mu daš v denarju. Državna mošnja pa je bila že izprva kar prazna in državniki so jo polnili s ponarejenim denarjem, saj kaj drugega ta papir ni. Polagoma smo pa le prišli loncu do dna, saj bi danes krona stala lahko že na pol ali manj vinarja, ko bi trenutno ne zalegla nekoliko premoženjska odaja. Dolg pa je medtem zrastel do velikosti, katere več ne umemo: papirja menda kroži 60 ali več milijard in na razne račune poslanih živil smo raznim državam dolžni tudi 70 milijard. V mnogem oziru smo temu sami krivi, in ni res da bi moralo biti tako slabo. Ko je bila vojska izgubljena ne bi se smelo reči: zdaj bomo delali le še osem ali sedem ur na dan, plače pa bomo nastavili kakor je nam drago. Delavstvo se je organiziralo, kakor konj, ki je strgal uzdo, gredo svojo pot sebi in državi v pogubo.

Ko je Austrija pri ententi zopet beračila pomoči, nam je ententa poslala komisijo, naj pogleda, ako je mogoče še kaj dati. Austrija je sanjala, da ji bo kak stric v Ameriki takoj posodil 200 milj. dolarjev ali žal, takega strica ni. In če bi nam kdo dal ta denar, nadaljeval bi se le semenj, ki ga obhajamo že od razpada Austrije sem: Mesta so polna veselja, ljudje imajo denarja, da bi se pametnemu človeku pred vojsko o toliko tisočakah niti sanjalo ne bi bilo. Zdaj pa le pravi ententa: »prijatelji, pokažite sami, da se vam more kaj zaupati pa vam bomo še dali, kar potrebujete«.

Ententni veščaki Glückstadt, Avenol in Fraser so zdaj stavili svoje točne predloge: Država mora izdelati načrt in za ta načrt morajo jamčiti politične stranke, da se napravi v državi ravnotežje med dohodki in stroški in se ustavi že enkrat stroj, ki nam je zdaj lepo pomagoval gospodariti. Ko je bilo treba denarja, še coprati ni bilo treba in mošnja se je vedno zopet polnila. To mora nehati, ako naj se pričakuje od inozemstva še kaj pomoči. Ljudje bojo morali poseči v svoje žepe in plačati več davkov, drugi se bojo morali zadovoljiti s primernim zaslužkom in nehati s štrajki. Nasprotno inozemstvu bo morali prevzeti neko poroštvo tudi zasebna last, država bo na vsako hišo in polje

vknižila zase večjo ali manjšo svoto. Če se pravi 4 na tisoč, bi to ne bilo hudo, a če se posest ceni prav visoko, tudi ta dolg postane lahko poguben. In če se ne bo štedilo, smo vrgli v prepad še last naših kmetov, ki so se do zdaj krepko branili splošne povodnji. Posestniki postanejo dolžniki državi ali ententi. Do zdaj je štrajkanje požiralo samo denar tistih, ki so imeli od poprej kaj prihrankov, zdaj bo črv začel glodati jedro našega gospodarstva — polja in hiše.

Ententa komisija zahteva, naj neha državno doplačevanje pri živilih ne takoj kar popolnoma, ali vendar se mora pričeti z ureditvijo; država v bodoče naj pomaga le še najrevnejšim in ne splošno vsem. Svetovni trg ima živil dosti, promet je vedno lažjejši, zato naj nakupovanje že kmalu preide na navadno trgovsko pot. Kjerkoli pa država vzdržuje kak monopol, se mora strogo držati pravih gospodarskih načel, pod lastno ceno se ne sme prodajati. Kar potem še primanjkuje, se mora v državnem računu pokriti z novimi dohodki in varčnostjo.

Komisija pričakuje, da ji vlada za to predloži natančen načrt, ki pove kaj in kedar se bo napravilo. Našim splošnim obljubam ententa ne zaupa nič. Komisija graja, da država svoje delo ponuja po cenah, ki se ne ozirajo nič na nizko sedajno denarno vrednost: železnice, pošta, brzojav, tobak, pivo, vino ne dajejo primerne koristi državi, premalo plačujejo davka. V kolikor se stroški ne dajo drugače pokriti, mora ljudstvo prevzeti novih bremen. Novi davki pa naj bojo takšni, da za pobiranje ne bo treba zopet novih uradov in več uradnikov. Prevelik del državnih stroškov gre za preveliko število uradnikov. Plače tistih se ne morejo hipoma znižati, ljudje ne odsloviti, ali novih se ne sme sprejemati naprej. Izogibati se je treba naprav, ki obremenjujejo finance (ravnokar se je sklenila postava, ki hoče hiše zidati z državno garancijo obresti: mala hišica stane zdaj kar milijon, ali naj bo država še te obresti plačevala za uradnika? Kako pa?). Kar je država za take namere že posodila, naj se takoj izterja.

Komisija je potem še zahtevala, naj se odpravijo med deželami prometne ovire. Osebni in blagovni promet naj se prosto vrši. Lete žrtve so predpogoj in bistven del načrta, po katerem se naj razmere v Austriji uredijo. Tako pride država zopet do dobrega denarja in zaupanja v inozemstvu in se gospodarstvo spravi na pravi tir.

Zvezni tajnik dr. Mayr je nato sklical zastopnike časnikov in jim je razložil položaj: Za korak se bližamo ureditvi avstrijskih razmer. Najprej je ententa upostavila reparacijsko komisijo, ki bi naj bila doglala, kaj naj Austrija plača? Ta komisija je kmalu spoznala, da bo le treba pomoči nam, in da plačati ne moremo nič. Goode je predlagal, naj se Austriji

da posojilo 200 milj. dolarjev, a razmere so se v ententnih državah tako poslabšale, da tega posijla ni mogoče dobiti. Potem se je vršila konferenca v Parizu brezuspešno in druga v Londonu, na kateri se je sklenilo, da ententa za zdaj od Avstrije ne zahteva vojne odškodnine. Ob enem se je zveza narodov pooblastila, naj Avstriji pomaga. Tako še le je postalo mogoče, v inozemstvu iskati posojila, tako je bila uprta pot k praktičnemu delu. Potem se je na Dunaj poslala komisija, ki je proučila naše razmere in zdaj daje svoje nasvete. Ravnotežje v državi se mora napraviti za vsako ceno, le tako se pomore draginji.

Novi davčni predlogi, kakor so jih se stavili za-stopniki entente so menda tile:

1. Naj odpade vsako državno doplačevanje h kruhu: (strogo se to ne bo dalo izvesti, ljudje bi gladu umirali, ali izvedlo se bo stopnjevanje v cenah, da ne bojo bogatni živeli na državne stroške). S tem bi se prihranilo 26 milijard. 2. Trajno oddajanje premoženja od leta 23 naprej bi dalo letno 1.5 milijardo, zvišana carina 2 milijardi, davek na pijačo 2 milijardi, davek na sladkor 2 milijardi, zvišane pristojbine pol milijarde, davek na železnice poldrugo milijardo, davek na blagovni promet eno milijardo, davek na tobak — listi pišejo 10 milijard, kar ni mogoče — zvišanje vozniš cen na železnicah 6 milijard, zvišanje poštnih pristojbin 2 milijardi. To se bere kakor številke v skrivnem razodetju, le da so tu menda številke iz dežele sanj.

Državni stroški so se za leto 21 proračunili na 118 milijard, ako se nameravani davki res iztirjajo, bi država dobila 101 milijardo in bi dosti ne manjkalo več do ravnotežja. Le da ne moremo tega verovati, dokler se ljudje ne uče štediti v državi, v občini, v deželi, tega pa je manj ko kedaj upati, ker povsod dobe preveč moči ljudje, ki gospodariti ne znajo. Zahtevati znamo, delati in štediti pa ne. Sodu moramo dati dno, to je varčnost, dokler dna nima, bo vse izteklo, kar nalijemo vanj. Ententa še zahteva, naj delavci res 8 ur na dan delajo, kar se do zdaj ni godilo, ko se je v delovni čas štel tudi pot iz doma v delo in nazaj. Sicer prihajajo vesti da začne uvidevati tudi delavci, da se da Avstrijo rešiti le po ti poti. A če bojo jutri z štrajki hoteli bremena le zopet prevaliti na druge, kaj potem? Še je vse pijano velikega sejma.

Naše napake in naše dolžnosti ve bodočnosti.

Goreč slovensk rodoljub nam je poslal že pred tedni dopis, ki smo ga pustili nekaj časa ležati; zdaj pa je le prišel čas, da se nanj odgovori oz. stvar postavi na razgovor: Iz Roža: Ko smo Slovenci pri glasovanju propadli, je bilo naše edino upanje in tolažba varstvo manjšin zašamčeno v mirovni pogodbi. To tembolj, ker je mednarodna komisija pri svojem odhodu iz Celovca povdarjala, da nihče, ki stanuje v ozemlju austro-ogerske monarhije, radi političnega zadržanja ne sme se preganjati ali zasramovati. Toda kako se ta odredba izvaja? Po mestih in trgih so obhačali Nemci zmagoslavne slovesnosti in plese, pri katerih se igrajo »horuk«-valcerji v sramoto in izzivanje Slovencev. »Horuk über den Loibl« kličejo za nami po dnevu in ponoči pod okni. Delavcev, kateri so gla-

sovali za Jugoslavijo, so v Borovljah takoj po glasovanju odpustili 50, koncem januarja zopet 15, dočim sprejemajo na novo Nemce. Uslužbence na kolodvoru v K. ki so glasovali za Jugoslavijo, so odslovili, enemu ki je 30 let plačeval prispevek za pokojnino, so mu jo odtegnili. Na ponovno prošnjo za službo jim je uradnik odgovoril, naj prinese priporočilo od »Heimattiensta«. Na posestva ubeglih Slovencev je davčna oblast uknjiževala ogromne svote »Sicherungssteuer«. Tako Stanglu v B. 600.000 k. Komatarju 2 milj. L. so predpisali pred izselitvijo 50.000 k. Terice v K. so domu grede pele pesem »Slovenski smo fantje«... zato so vse pozvali v Borovlje, kjer jih je okrajni glavar obsodil vsako na 5 k kazni. Orožniki so imeli zaporedoma po slovenskih hišah preiskave, baje so iskali orožja. Pri taki priložnosti so odnesli S. v K. slovensko trobojnico. Ker je gospodar ugovarjal: »zastavo ste mi odnesli«, se ga je kaznovalo za 200 k. Moral bi bil reči ste mi rekvirirali! Dne 11. dec. so v Kapli pretepli L. ega fanta, ko se je vračal z dela. Ni znano ali je bil krivec kaznovan? Gostilno pri Ternjaku so postavno zaprli, profesorju dr. M. ki je doma v Borovljah in stanuje pri stariših, so izročili iztiralnico, naj gre v Jugoslavijo, odvetnika dr. S. ki uraduje v Borovljah zasledujejo radi »Winkelschreiberei!«

Kar je najžalostneje je to, svetni oblasti gre na roke škofijstvo, od katerega bi človek pričakoval vsaj nekoliko pravičnosti. Ono prestavlja in preganja pod pritiskom Heimattiensta toliko zaničevane do skrajnosti izmučene in obupane slovenske duhovnike, nad katere se je že med vojsko izlil ves srd pekla. Na severni jezikovni meji nastavlja na mešanih jezikovih krajih Nemce za dušne pastirje, v B. si mora Nemec v katekezh pomagati s tem, da obeh jezikov zmožni otroci tolmačijo nauk in prestavljajo drugim otrokom, ki ne razumejo besede nemške. Drugi se jočejo, ker ne razumejo kateheta. Pa snujejo društvo sv. Kanizija za pomnožitev duhovskega naraščaja. Ali to ni ironija? Ravnajte s temi duhovniki, kar jih imate, kakor se za človeka spodobi, sicer noben dijak mladenič ne bo tako neumen, da bi postal duhovnik.

Dopisniku se je pustila prosta beseda. Da, umevamo žalostne dogodke, ki so se v deželi dogajali. Poglejmo mirno na obe strani, strasti so se medtem ohladile in mirno danes lahko stvar presodimo. Poglejmo na Nemce oz. njihove pristaše, a na se ne pozabimo. Katere napake pa so se godile od naše strani? Skušajmo razumeti, kako so bili Nemci po razsulu Avstrije potrti in ogorčeni! In po vsi pravici: nedogledne so posledice v gospodarskem, v socialnem, v verskem oziru. Kaj porečejo ljudje čez 100 let o teh dogodkih? V vsi naši zgodovini je to največja nesreča, ki je nas vse zadela, povzročili pa so jo politiki, nemški a tudi slovenski! Potem so prišle na Koroškem krute komedije zasedanja, bega, ofenzive, protiofenzive. Preudarimo opravičene pritožbe pri Nemcih, kakor pri nas, opravičenega rodoljublja tudi drugim ne smemo jemati za zlo, kakor zahtevamo, da se pusti neoporekano nam. S tem, da kdo ljubi svoj rod, ni da bi moral sovražiti druge narode, to velja za nas, velja pa seve tudi za Nemce. Ljubezen se kaže v delih in žrtvah, ne pa v sovraštvu in zaničevanju drugih ljudi. Da pa se potem praktično v svojem prizadevanju včasih zaletimo eden v drugega, je naravno in ni nič hudega, dokler se postopa kakor pri civiliziranih ljudeh, ne pa s kolom.

Ko so se med vojsko in po vojski preganjali koroški slovenski duhovniki, je knezoškof storil zanje, kar je bilo mogoče storiti. Osebnost, javno, v pridigah in pastirskem listu je škof obsojeval kar najodločnejše žalostne dogodke in pri oblastih je nastopal kakor je nastopati mogoče tudi le škofu, ki je od vseh neodvisen. Sreča, da naš škof v ti dobi ni domačin, da je vse mogel soditi iz višjega stališča in je moral kot Nemec iz države takoj veljati na vse strani kot nepristransk. Gorje nam, ko bi bil tačas škof kdo drug. Ko obsojamo nastopanje nemških strank, obsodimo še tiste, ki so v deželo vrgli bojni ogenj, mesto da se mirno pogoode o mejah, ko se je morala že trgati stara država. In položaj naših duhovnikov? Najhujše je le minilo in danes lahko že kaj spregovorimo tudi o tem. Naša duhovščina se je že pred vojno svojemu škofu preveč odtujila. Ko je prišlo zasedanje po Jugoslovanih, prišel je general Majster na sestanek sodalitete Jezusovega Srca!!! To je nedopustno, to treba da obsodimo sami, da ne bojo drugi za nami nas sodili kot manjvredne. In potem je nekaj gospodov sploh stopilo pod generalovo komando!

S tem se je morala zbuditi pri mnogih ljudeh huda mrznja do dotičnega duhovnika. Ta mrznja se je potem po plebiscitu izražala v dogodkih, ki jih vsi enako obžalujemo, v dogodkih, kateri so zdaj le že minuli. Najbolj je obžalovati udarce, ki so padali po vbojih delavcih, to se bo se maščevalo na dotični gospodi. Edina pomoč proti taki sili je zdaj javnost. Javnost je na vsak način pravičen sodnik. Za to imamo svoj list, poslužujete se ga, naročite ga, to je boljše kakor sodni dvor. Gospodje v Podjurski dolini so še pred glasovanjem sklenili, da na vsak način menjajo po plebiscitu svoja mesta, ker so čutili, kako je proti njim narastla mrznja, čutili so, da vsled političnega dela dušno pastirstvo hudo trpi. Marsikateri gospodov, ki so odšli, pa bi lahko ostal tu, ko bi potrpel dočas, da se ogenj malo poleže. Gospasveta, Timenica itd. so se dale nemškimi duhovnikom. Ali ni morebiti k temu tudi pripomoglo, da se je obetal na Gosposvetskem polju kronati carja Petra? Vrh tega pa škof ne more nobeni župniji dati slovenskega duhovnika, ako ga ni. In ker jih ni, se mora misliti kako se jih bo dobilo? Kjer več duhovnika ne bo, bo ljudstvo v par desetletjih popolnoma propadlo in se pogreznilo v nevero in nemravnost.

Ne bodimo malodušni. Nikdar nobeno zlo v bližini ni tako grdo kakor od daleč izgleda. Naj bojo razmere kakršnekoli, duhovnik je dolžen izvrševati svoj poklic in če bi bilo treba do zadnjega ostati na potaplajajoči se ladji. Ali se nam ladja potaplja? Kaj še? Potapljata se državni in družabni red, versko življenje se pa ne bo potopilo in da je vzdržujemo to je naš prvi poklic in ne politika. V cerkvi smo kakor v nepremagljivi trdjavi, izven cerkve pa kakor riba na kopnem. V politiki so se dostikrat motili papeži, kaj še le duhovnik, ki je v svetu dostikrat naiven kakor otrok in zna biti simplex sicuti columba, a ne zna biti — prudens sicut serpens — priprost kakor golob, a ne pretkan kakor gad. To zna svet. Razmere dozorevajo nam vsem. Ošabni, naduti, brutalni liberalizem se je postaral, narodna nestrpnost sope v zadnjih izdihih kakor počen parni kotel, odkar je strta moč lutrovske Prusije. Prihaja nova doba sredi v nji smo že, in ta potrebuje bolj ko katerakoli preteklih dob »soli sveta« da svet ne zgine. To je katoliški apostolat.

Rechtlose Zustände.

Unser Blatt hat schon über das traurige Los einer großen Anzahl von Pächterfamilien berichtet. Besser geworden ist unterdessen nichts. Doch! Die neue Gemeindevorsteherung Ruden, wären es noch die bisherigen liberalen Bündler, sie hätten sich nicht gerührt, waren diese Herren und sind noch die besten Freunderln der Herrschaftsbeamten. Die Pachtverträge sind im Prozeß, unterdessen hat der Richter die Grundstücke als gefährdet erklärt und ihre Bearbeitung den Pächtern verboten. Gemeinde und Bezirkshauptmannschaft haben aber für den Anbau zu sorgen, damit nicht Gründe unbaut bleiben. Der Anbau muß selbstverständlich in diesen Tagen durchgeführt sein. Die Gemeinde hat ihre Schritte getan, wir hoffen, daß es auch der Bezirkshauptmann tut und fordern im Falle der Vereitelung des Anbaues unerbittliches Bestrafen jener Personen, welche meinen, sie könnten sich über alle Gesetze und Verordnungen hinaussetzen.

Nun handelt es sich nicht mehr nur um diese Kleinpächter, sondern um eine viel größere Zahl von Besitzern, welche vielfach seit Menschengedenken mit herrschaftlichen Pachtwiesen arbeiteten, denen diese Pachtungen genommen würden.

§ 5 des Pächterschutzgesetzes besagt: »Pachtverträge, die durch Ablauf der Zeit ohne Kündigung erlöschen, gelten als auf unbestimmte Zeit unter den bisherigen Bedingungen erneuert.« Dieses Gesetz scheint in der Bezirkshauptmannschaft Völkermarkt vielleicht im ganzen Abstimmungsgebiete keine Geltung zu haben, denn es werden alle Pachtungen, welche Slowenen innehatten, an andere bisher weiter vergeben. An das Pächtergesetz erinnert, sagen die herrschaftlichen Beamten kurz: »Das kennen wir nicht!« Damit aber doch die Form der Lizitation eingehalten wird, die herrschaftlichen Beamten werden hoffentlich ihren Herren etwas darüber berichten, werden Lizitationen vorgenommen, dabei von den Gegnern unserer Leute Anbote gemacht, die nicht reell sind und uns den Schluß nahelegen: diese Lizitationen seien nicht ernst, sondern bloß ein Mittel, unsere Leute wirtschaftlich zu schädigen. Dem Speiser in Kaltenbrunn hat man eine Wiese, die er nicht entbehren kann, von 200 auf 46.000 K hinaufgetrieben, dem Ozmole in St. Marien eine Wiese von 80 auf 9000 K, dann bot er nicht mehr.

Das Volk wartet schon schwer auf die Durchführung der Wiederbesiedelung. Man tut jetzt alles, um diese Pächter, vielfach Heimkehrer, aber Slowenen und das genügt, wie es scheint, um das »Kreuzige ihn« über ihn auszusprechen — diese Pächter zu zwingen, ihr Inventar, insbesondere ihr Vieh, mit dem sie die der Herrschaft gehörigen Huben gleich besiedeln könnten, zu verkaufen. Mit 1000 K Strafe droht das Völkermarkter Gericht jedem Pächter, der irgendwo Grund der Herrschaft benützt, das Vieh läßt sich aber lebendig nicht in die Selche hängen, füttern muß man es doch. Das ist ein schauderhafter, zum Himmel aufschreiender Zustand!

Wir haben ein Gesetz, aber dem Kleinen nützt es nichts, er muß erst um das Selbstverständliche prozessieren und dazu hat er nicht die Mittel und nicht das Vertrauen.

Volilne postave.

Volilni predlogi: Stranke napravijo svoj volilni predlog skrajno tri tedne pred volitvijo okrožni volilni oblasti (Celovec, Beljak). Predlog se mora od 50 volivcev podpisati. V njem mora biti natančno označeno a) strankino ime, b) strankini zastopnik, ki se mu naj pisma dostavljajo, c) strankini kandidatje in sicer k večjemu dvakrat toliko imen, kakor se voli poslancev (te določbe ne umemo. Zakaj dvakrat toliko? Morebiti je v predlogi tiskovna pomota?). Ako predlog ne imenuje zastopnika, velja kot tak tisti ki je na prvem mestu zapisan.

Zaupniki pri volitvi: Na vsako volišče lahko vsaka stranka pošlje dva zaupnika, ki dobta zato od občine posebne ustopnice.

Okrožna volivna oblast preišče, ali so napovedani zastopniki za volitev sposobni ali ne in odločuje končno.

Ko kandidat odstopi, ali umre, ali izgubi volilno pravico, ga stranka nadomesti lahko še sedem dni pred volitvijo.

Agitacija: V volilnem prostoru in določenem okrožju se ne sme agitirati, in nihče ne sme nositi orožja (kar seve ne velja za orožnike).

Volitev: Volivec pride pred komisijo, pove ime in stanovanje, predloži listine ter dobi ovoj za glasovnico in ako zahteva, uradno glasovnico. Potem gre v celico, zagrne glasovnico v ovoj, ki ga odda predsedniku komisije. Slepici in pohabljeni pridejo lahko s človekom, ki zanje glasuje. Če volivec nima nobene listine, se mu bo pustilo voliti le, ako ga pozna večina komisije osebno.

Glasovnice: Glasovnica naj bo iz mehkega belega papirja, velikosti $11,5 \times 8$ cm. Veljavna je glasovnica, ako pove stranko in vsaj eno ime iz strankinega predloga. Glasovnica je lahko tiskana, pisana, ali na drug način razmnožena. Glasovnica ne velja, če se je nanji kaj črtalo.

Volilni akt: Volilni akt se vpošlje s pečaten okrožni volilni oblasti, ki dožene število glasov in

število vsake stranke. Od vsakega zapisnika je po vrsti toliko izvoljenih, kolikor vsaka stranka dobi poslancev. Drugi so namestniki za slučaj da izvoljenec odpade.

Pritožbe: Pritožbe radi nepostavnega postopanja sodi nalašč za to vpostavljeno volilno sodišče.

Ker se volitve za državni in deželni zbor tokrat vrše ob enem, dobi volilec dva listka, ki se pa lahko vkup držita. Če ke do odda le en listek se bo ta štel za državni zbor.

Za najemnike.

Odvisni človek je več ali manj vsak revež. Malo je ljudi, ki bi se dosti zavedali svojih socijalnih dolžnosti, vsakdo le bolje pozna svoje pravice. Tovarnar je gledal na svojo korist, dočas da so države začele misliti tudi na koristi delavcev, potem šele se je uredil delovni čas tako, da delo več ne uničuje človeka. Pozneje so delavci sami z svojimi društvi storili velik korak naprej. Od kapitalistov so zahtevali in dosegli enakopravnost in niso bili več zadovoljni samo z dobrohotnim varstvom, ki se ga tudi beraču ne odreka. Strokovne zveze, Gewerkschaften, so začele v imenu vseh pagajati se. Danes za vse organizirane delavce določuje plače strokovna zveza, ona določuje druge delovne pogoje, katerih se mora potem držati vsak delavec. Ta organizacija je dala delavcem silno veliko moč, katera se danes dostikrat tudi zlorabi v neopravičenem štrajku. Kjer se dobri, pametni, ljudje združijo, nastane nekaj dobrega — družina, država — kjer se pa tatovi združijo in reparji, tam nastanejo nevarne tolpe. Delavec v industriji se je organiziral, delavec na deželi še ne. To združenje pride. Razumeti moramo, kako je hudo, biti brez doma, brez družine, brez prijateljstva, kamen na cesti, ki ne ve, kam se jutri zakotali. A tokrat razmišljujemo le usodo najemnikov. Gospoda ima v raznih krajih obširna posestva. Ali bomo ta posestva z silo delili? Katoličan ve, da se življenje ravna po gotovih postavah. Ako se človek teh ne drži, zapade družba boleznim, kakor truplo

FEUILLETON.

Iz misijonov.

L. 1898. je obiskal p. Šarlebois Indijance pri Fort Nelsonu v Kanadi. Katoliki in protestanti so prihiteli na breg patra pozdravit. Vsi so bili polni veselja, le neka žena ne. Stala je na strani, globoka žalost v očeh. Nazadnje je le pristopila, da ponudi patru roko in je pri tem bridko zaplakala: »O pater, prepozno prihajaš, prepozno! Glej tam grob na pokopališču, tam leži moj sin. Listja še ni bilo na drevju, ko smo došli sem, da se naselimo v bližini crkve. Daleč od severa smo prišli. Led je še bil na jezerih, in fant, za katerim jočem, ni več mogel hoditi. Na saneh smo ga morali vleči čez led, in kjer je bilo treba prelesti, smo ga nosili na rameh. Zelo je hrepenel videti moža s črno suknjo (duhovnika), predno umre. A ti si prišel pozno, prepozno, sin mi ne živi več.« Solze so ji udušile besedo. Potem pa je nadaljevala: »Veliko je molil, predno je odšel gledat velikega duha. Tudi nas je prosil, da zanj molimo in nas je rotal, naj katoliške vere nikdar ne pustimo, ker je edino prava

vera. To mi tolaži bolno srce. Ko je potem njegova duša zapustila svet, zanesli smo truplo na pokopališče, in zvonček je zvonil. Ali je bilo prav tako?« »Da, prav je bilo, boljšega niste mogli storiti,« je odgovoril misijonar, in tolažil mater, ki je njegove besede sprejemala, kakor poročilo iz nebes. Dan potem prinese oče vmrlega mladeniča misijonarju kožo kune: »Glej, oče, to kuno je moj sin ujel in je kožo vesčas hranil, da se bere ena sveta maša za pokoj njegove duše.« In ta družina bila je šele pred tremi leti prestopila iz luteranstva k katoliški crkvi.

P. Bonald pripoveduje drugo zgodbo: Novembra mesca sem dobil zavitek brezove skorje na kateri je bilo zapisano slovo umirajočega Indijanca: »Poglavar mojih molitev in moj oče v Bogu! Srce mi je strto, da te ne morem več videti, oči se mi noč in dan topijo solz, da te tu na svetu več ne vidim. Koliko škoda za mojo dušo, da te ni tu, ker bi jo ti z svojo molitvijo opral in očistil. Z Bogom oče! Poljubljam ti roko, ki me je tolikokrat blagoslavljal in mi je tolikokrat polagala Jezusa na jezik. Upam, da Jezusa do zdaj nisem izgubil, upam da me usmiljeno vzame k sebi. Moli veliko zame! Jaz ki to pišem sem vboji mali kužek Janez Bighetil«

postane bolno, če mu dam strupa v kri. Postave, po katerih se mora življenje ravnati, so zapovedi božje, in med temi je ena, ki pravi: ne kradi! Ta velja za posamnika, velja pa tudi za državo. Krasti tudi država ne sme. Krasti pa se pravi, z silo jemati drugemu, kar posede po pravici. Veleposestvo ima svojo last tudi po pravici. A vsaki pravici odgovarja neka dolžnost. Čimvečje pravice ima kdo, tem večje dolžnosti ima tudi. Pravica in dolžnost, to gre vkup, kakor noč in dan, kakor zgoraj in spodaj, desno in levo, spredaj in zadaj, enega ni brez drugega. Zemlja se mora tudi obdelovati, ker je namenjena, da redi ljudi. Najboljši red na svetu bi bil seve tisti, ko bi vsakdo imel toliko zemlje, kolikor je more s pridnostjo obdelati. Ne več, ne manj, in izprva ko so ljudje obseljevali svet, je bilo tako. Potem pa je premoženje prišlo vposamne roke, delavna moč pa je ostala brez zemljiške lasti. Nastopili so tu gospodje, tam delavci. In na tem ni nič krivičnega. Posebna oblika medsebojnega razmerja je najemščina. Gospoda svojih polj ne more sama obdelovati in svojih travnikov sama ne kositi. Pridejo pa ljudje, ki nimajo ne enega, ne drugega in pravijo: »dajte meni, bom delal jaz! Plačal bom, mesto da vam dajem žita ali sena.« Tudi to je vse pravilno. A nastanejo težkoče: Ako imam travnikov v najem, moram povečati svoj hlev, ker imam več živine. Živino je treba rediti več let, predno dozori, gospodarstvo se uravna za večje razmere. Najemnik bo polje le gnojil, če je ima za več let, sicer je bo le izkoriščeval. Letine so različne, eno leto je suho, drugo mokro, eno rodovitno, drugo nerodovitno. To se mora v teku let izenačiti, vse to zahteva, da naj bojo najemniške pogodbe sklenjene na več let, seve, ako se denarne razmere spremenijo, se mora tudi najemščina pravično urediti, najemnik pa naj ostane. Tiste najemščine na tri leta, nikomur niso v prid. Licitacija! Vsaka je kakor grd prepir, vsaka kakor boj med dvema, v katerem zmagata ne pravica, marveč denar: kdor več plača, dobi. Na Rudi in drugod so prišli licitantje konjski mešetarji in so jemali zaporedoma ljudem travnike, ki so jih ti imeli v najem že 30 let in več. Postava tega ne more braniti, to se pravi le-

L. 1898, je med Indijanci ob Pelikan-jezeru nastala kuga. Kakor hitro je bolezen nekoliko ponehala, dal je misijonar vpreči pse in se odpeljal 100 km daleč k zapuščenim Indijancem. Hiše so bile polne bolnikov, smrt je bogato žela. V neki koči najde ednajst mrličev trdo zmrzlih ob mrazu 40°. Misijonar pristopi, da opravi molitve. Zdaj zapazi, da ima vsak mrlič v roki nek zabojček, kos zgrnjene brezove skorje. Nevolje vzroji. »Vražja prazna vera!« Vzame prvemu mrliču brezovo pismo in bere: »Le naš oče sme te vrste brati!« Pater zastrmi. V zabojčkih je bila spoved teh mrličev. Ko so reveži čutili, da prihaja smrt, in ni bilo v bližini duhovnika, ki bi se mu bili mogli spovedati, napisali so svoje grehe na kos brezove skorje, to je njihov papir. Ali so pisali sami s trepetajočo roko, ali so drugemu narekovali? List za listom je tako končaval: »Prosim te oče, beri enkrat sv. mašo za pokoj moje duše. Zato ti zapuščam kožo dabarja — kune — svojo lepo sekiro. Ko je misijonar bral te otroške oporoke, so se mu oči zrosile. Otroci! Slišali so v krščanskem nauku, da zadostuje v smrtni uri popolni kes, če ni duhovnika in so hoteli patru misijonarju pokazati, da so si spovedi želeli ter vmrli v Bogu. (Kath. Missionen: April 1921.)

tos bi se najemščina nikomur ne bi bila smela jemati, ker postava za varstvo najemnikov določuje, da se letos vse najemniške pogodbe kar nadaljujejo, in da odpoved ni mogoč, kakor v mestu ne spraviš iz lastne hiše nobene stranke, in če prostor še tako zelo potrebuješ. Ljudje si morajo in morejo pomagati sami. In kako? Kakor so si pomagali delavci z svojimi organizacijami, tako naj tudi najemniki ustvarjajo svoje organizacije, svoja društva. Potem se ne bo več posamnik pogajal in prepiral za svojo parcelo, marveč društvo se bo pogodilo z gospodo za vse in jih bo pravično delilo med člane tako, da dobi vsakdo vsaj nekaj, četudi ne vselej vse, kar želi. Društvo bo imelo tudi moči proti tistim licitantom, ki delajo svojim stanovskim tovarišem tako umazano in brezobzirno konkurenco. Tudi gospoda bo vesela takega reda, ko več ne bo imela opravka s tolikimi najemniki, marveč z enim društvom, in gospoda si bo prihranila par uradnikov.

Potem pride drugo: Do zdaj so postave varovale takozvane fideikomise, to so posestva plemenitašev, ki se niso smela prodajati. Ta postava se je zdaj odpravila. Zdaj bojo prišla ta posestva prej ali sleje tudi v prodajo, ne danes, ali čez 10 ali 20 let, ko družina gre po očetovi smrti na delitev. Staro premoženje v denarju je izgubilo svojo veljavo, plemiške družine bojo med otroke delile zemljišča!

Ko pride tisti čas, potem bo dobro, ako nastopi domače društvo, domači narod, ne kak jud iz Galicije. Društvo bo imelo kredit, da si izposodi potrebni denar in društvo bo podpirala tudi vsaka vlada.

Še za drugo vprašanje se gre. Mnogo je gospodarjev, ki so popolnoma navezani na gospodo, ker sami nimajo ne gozda ne nastilje. V minulih časih, se je zamudilo kmetom zavarovati pravico do lesa, katero so brez dvojbe imeli, pa je šla v zgubo. Kakor je bilo hudo, ko je bil vsakdo prisiljen, ko je potreboval denarja, izposojevati si ga od bogatega soseda. Potem pa so se ustanovile posojilnice. Kdor si zdaj kaj izposodi, zato ni odvisen od nikogar, ako plača obresti, se mu tudi kapital ne bo odpovedal. Tako je z ljudmi, ki morajo drva in nastiljo vedno od gospode prositi: reveži so, odvisni od uradnikov, kakor vidimo najbolj zdaj, ko so hoteli vse najemnike kar pomenati na cesto. To se mora tudi urediti. Eden naj plača, kar je dolžen, drugi naj kmetu da, kar mu gre, potem pa naj vsakdo gre s tisto politično stranko, kateri zaupa, prosto, da ga nikdo ne sili. Društvo se bo v teh rečeh lažje pogajalo z gospodo, kakor vsakdo zase. Seve bojo gospodje izprva združeni ali pomalem se bojo novemu redu morali privaditi, časi so pač postali drugačni, vsakdo lahko brani svoje pravice in ves pravični svet bo zanj, ako se brani po pravični poti. Potem se ne bo več dogodilo, da dobi drv in stelje samo tisti, ki je prodal svoje prepričanje: ti ne dobiš nič, idi kamor hočeš!

Zadruga pa bo mogla ljudem pomagati tudi še drugače: zadruga lahko kupi tu ali tam barje in ga izkorišča ter dobi tam del potrebnega kuriva ceneje kakor les in potrebne stelje, ki pravijo, da je boljša kakor gozdna. Kar se potem še potrebuje lesa za krušno peč in potrebne strehe, se bo zadrugnim potom tudi dobilo. Zato je potrebno da povsod najemniki in vsi drugi, katere se prikrajuje v njihovih pravicah, združijo v stanovske zadruge, tu je bodočnost, tu napredek.

Koroške novice.

Lov na medveda. Že lansko leto se je po naših gorah in planinah klatil neki potep v medvedji koži in je pri ovcah in goveji živini delal veliko škodo. Orožniki in lovci so prirejevali nanj gonje, a ga le niso našli, ker je svoje bivališče vedno spreminjal. Čez zimo je ostal tukaj in zdaj v pomladi se je prikazal v Jezerskih planinah. Dne 25. apr. na dan sv. Marka je šlo nad njega 14 lovcev in dobili so ga. Blizu kranjskega Storžiča ga je fužinski gozdar ustrelil na deset korakov in medved je obležal mrtev. Med lovci je bilo veselje veliko. Tehtala je zver 95 kg. Svoj lovski plen so pripeljali k Štulerju in tam obhajali svojo zmagoto. Tudi pastirji in posestniki so veseli, da jim kosmatin ne bo več odnašal drage živine.

Občinske volitve na Radišah. Pri občinskih volitvah je dobil B.bund 196, Slovenci 148 glasov, prvi 6, drugi 4 odbornike. Nemška kršč. soc. stranka je tu napravila svojo kmečko zvezo, v kateri so pa le Slovenci, kar jemlje slavnoznana Bauernztg. za povod, očitati Nemcem, da podpirajo — iredento. Če je Bauernbund mislil, da bo po plebiscitu dobil med nami politični monopol, se je pač varal. Neka posebnost se mora javnosti še sporočiti: Nemec ki je sedel s komisiji, je vedel, da so listki njegove stranke vsi zaznamovani in ker en kmet le ni volil z njimi, so ga takoj imeli. Na take »kunšti« opozarjamo oblast, naj poskrbe, da se v prihodnje kaj takega ne bo več dogajalo. Volitev je bila zelo neprijetna radi surovosti Bauernbundarjev. Prosili smo orožnika, naj napravi mir, a je le dejal: »Kaj pa naj naredim, ali jih naj v blato zmečem?« Bili so ljudje povečini — pijani. Gostilne so bile zaprte, kdo jih je napajal?

Volitve v Grebinju. V časnikih je bilo naznanjeno, da se je v Grebinju volilo v občinski zastop 12 članov Wirtshaftspartei — to pa ni tako, kedo pa take stvari poroča? Od te stranke je namreč 10 komunistov, dva sta pa Nemci! Slovenci so napovedali svojo listo, a oblast jo je odklonila, ker je bilo dvomljivo ali imajo vsi tam napovedani pasivno volilno pravico? Slovenci so ugovarjali, pomagalo ni nič? Grebinj je velika kmečka občina, in je slovenska občina. Kmetje, in to so ugledni kmetje, najpoštenjši ljudje, ki se jih najde, se volitev niso udeležili. Naj tedaj imajo Nemci svoje komuniste. Zdaj bojo hlapci vladali občino! Plačal bo seve le posestnik in zato se vdrugo ne more več tako postopati. Zdaj kot protest proti nasilnemu postopanju bo to Nemcem zelo zdrav pouk.

Volitve v Šmihelu pri Pliberku. Volilna komisija v kateri je bil le en Slovenec, je zavrгла 293 slovenskih glasovnic, ker so bile pisane!! Tako bi bilo v eni najuglednejših občin le 4 slovenskih odbornikov, soc. demokr. pa 8. Napravil se je ugovor in menda ni dvomiti, da se mora rešiti Slovincem v prilog.

V Libučah zopet je zavrгла povečini soc. demokr. komisija 38 slovenskih tiskanih glasovnic, ki jih je bilo strankino vodstvo Slovincem poslalo. Ali je morebiti oblast protežirala soc. demokrate, da je povsod pozvala v komisije le po enega Slovence? Ljudje tako pravijo!

Vera jim mrzi, plačamo pa mi. Že smo poročali, da so v koroškem deželni zboru stavili kršč. soc.

predlog, naj se v dež. bolnici v novi oddelek za jetične pokličejo redovnice, Soc. demokr. in Vsenemci so predlog vrgli. Novi oddelek naj bi se bil odprl 1. marca, a ravnateljstvo ni imelo nobene postrežnice. Hoteli so nekaj ljudi vzeti od drugih oddelkov, a poročene žene so izjavile, da niso nikakor volje, svojo rodbino izpostavljati nevarnosti, da se z jetiko okuži. Odklonile so pa tudi druge neomožene. Ravnatelj je zdaj ljudi iskal v Hörgasu na Štajerskem, kjer je staro zdravilišče za jetične. Tam je pa osebje zelo dobro plačano, in nihče ni hotel hoditi v Celovec. Potem so šli postrežnice iskat na Dunaj, in so dobili tri sestre rdečega križa. Seve za druge poštene in nepoštene stvari je ženstva dovolj: zvečer na ulicah in v teatru, ali streči bolnikom, zato mestne gospodične niso. Opozarjati je treba, da letos v deželni proračunu zahteva za dobrodelne zavode 52 milijonov kron, da vrhutega stane bolnik družino v 3 razredu dnevno 70 k, v drugem 160 k, kar bi se lahko izdatno znižalo ko bi poklicali za postrežbo redovnice. A so nekateri ljudje, v tem grajamo delavce, ki pravijo da je vera le privatna stvar: zakaj ste proti redovnicam, ako so te veliko cenejše in neprimeroma boljše postrežnice kakor svetno osebje? Tu le zopet vidimo kako se vera sovraži. Posledica pa je ta, da pri tako visokih cenah kmet in kmetica ne moreta v bolnico, ker toliko ne moreta plačevati. Morali bomo pač misliti na to, da se ustvarijo katoliške zasebne bolnišnice, in da jih potem dežela enako podpira, kakor plačuje javne. Potem nasprotniki lahko najmejo kogar hočejo za svoje, ne pa za naše ljudi.

Železnica čez Spodnji Drauburg se z 1. jun. zopet odpre. V Celovcu se je vršilo posvetovanje zastopnikov Austrije-Jugoslavije in Južne železnice in so se sporazumeli tako, da se železnica, ki je bila zdaj zaprta od novembra 1918, zopet odpre. Določilo se je, da potnikom, ki se vozijo iz Celovca v Labudsko dolino ali v Gradec, ne bo trebo potnega lista in se njihova prtljaga ne bo preiskovala, a vozili se bodo v posebnih vozovih, ki leto naprej, iz katerih v SHS. nihče ne bo smel izstopiti. Le uradno legitimacijo z fotografijo bo treba imeti. Na Štajerskem se Ljutomer nebo več odrezaval od železnice. Ta sporazum je novo znamenje, da se ljudem že vrača pamet. »Kitajski zid« — je bil znamenje otročje nespameti, države se ne dajo »zaplankati«, a naša doba gradi plotove, da nam sosed ne vidi našega nereda.

Celovška binkoštna veselica. Celovčani znajo veselice prirejevati: vse mogoče noše, godbe, pevka društva, dijaki, kmetje, obrtniki, moški, dekleta, Zilani s konji, petje po vseh cestah, godba po gostilnah, ples, teater in vse kar si le more mlado neumno dekle pozeleti. Kmetje, ki so na binkoštno nedelje prihajali v Celovec k birmi so pa le pravili, da se tako na visok praznik ne spodobi, in mestni ljudje, ki nimajo preveč ali tudi ne dosti denarja, so rekli: Zakaj to že tretjič v teku enega leta, in pisma, ki so jih povabljeni ljudje v Celovec pisali so se menda včasih glasila tako: mi ne bomo vam delali kasperla! Eno moramo kar najodločneje grajati: da se 13, 14, 15 letna dekleta prav brez vsega nadzorstva udeležujejo sredi med dijaki in drugimi fanti noč in dan teh veselice! Kje pa ste matere? Otroci se ne dajo držati! ti povedo, seve ko je roka preslaba ne drži nič, potem pa ni otrok kriv marveč oče! Pedagog Salzman pripoveduje o junaku, ki je bil s 14 leti — mož, z 16

oče, z 20 stavec, s 30 so ga pokopali. Take moštvo vzgajamo na teh veselicah. Naglašati je treba, da danes ne živimo v takih razmerah, da bi take veselice bile umestne. Na stotine ljudi se vsaki dan povprašuje, kaj potem, ko zadnjo omaro prodamo, kaj bomo potem jedli? In pri drugih? Zapravljanje rodi štrajke. Kdor veselice prireja je zanje odgovoren. A tako: tri dni in tri noči vsa mladina iz vse tako lahkomišelnih dežele, tako je bilo ob Noetovem času, potem pa je prišel potop!

Hodiše: Utopljenka: Dne 25. aprila so iz Vrbskega jezera potegnili utopljenko Eliz. Stokert. Kaj jo je gnalo v vodo, se ne ve, ali beda, ali trenutno omračenje duha? Šele 5. maja se je dognalo, kedo da je? Služila je lani v Apačah kot kuharica, od novembra sem pa je bila brez službe.

Vabilo na naročbo: Naši ljudje naj naročujejo naš list »Glas pravice« naj ga priporočajo sosedom, naj ga jim dajejo brati! Dopolniljanje se še ne vse strani ovira, da se ne vrši redno. Mnogi poštni uradi na deželi ga menda ne dostavljajo. Zakaj? Potem pa nam iz Dunaja prihaja že z veliko zamudo. Potrpimo! »Glas pravice« je nas katoliški, politični in socialni list. Kot domač list bo seve tudi Slovence najbolj branil, kjerkoli bo obrambe treba. Vsak delavec ima danes svoj list, tudi kmet ga mora imeti, ako naj se pouči v raznih vprašanjih, ki se mu stavijo od življenja vsaki dan kar nanovo. Tisek je dandanes zelo drag, pravzaprav ne, če se primerja s ceno žita ali mesa. Ena številka s 1500 izvodov stane 7000 k. Ako list zdaj računamo samo s 4 k in ga pošiljamo mnogim, ki ga se niso plačali, je to mogoče le ker upamo da se število polagoma nabere na 2 do 3000 naročnikov. Potem bo list lahko večji in lahko izhaja vsaki teden. — Dopisujte listu, a ne osebnosti, ki ljudi žalijo in listu lahko nakopljejo kako pravdo. Stvarno pa se lahko pove vse in z vso odločnostjo.

Škocijan: občni zbor Zadruga. Zopet po daljšem času se je na binkoštni pondeljek vršil občni zbor Gospodarske zadruga, tokrat pri predsedniku g. Piceju v Horcah. Msgr. Podgorc je poročal o dosedanjem delovanju Zadruga v minulih 21 letih i o bodočih nalogah. Pozdravil je pričujoče stare odbornike in zadrugnike, spomnil se vmrlih, vzlasti tistih, ki so kakor Ražunovi in Šumahovi oče za zadrugo veliko delovali. Zadrugno delo do zdaj ni moglo napredovati, kakor se je želelo, ako se izvzame kratka doba zasedanja. Bilo je kakor v jeseni, seješ in raste, a ne zraste in ne dozori. Potem pride zima, za zimo pomlad in zdaj šele pride vse v pravi tir. Zadruga se je vkoreninila, a čas rasti je prišel sele zdaj, in dobro je, da se je pred 20 leti postavilo poslopje, katerega bi danes ne bilo mogoče graditi. Zakaj pa zadrugno delo v ti dobi pri nas ni napredovalo? Kmečki pridelek ni imel nobene cene. Cena kgr. rži je bila 5 do 6 kr., pri vagonu se je moglo zaslužiti 15 goldinarjev za toliko dela! Tako se stroški niso mogli pokriti. Kmet je imel hudega političnega nasprotnika: liberalizem. Ta je trdil, da se kaj zasluži le v industriji, industrija pa potrebuje poceni kruha, ako naj tekmuje z inozemstvom, kjer se pridelava cenejši kruh, kakor pri nas. Torej pustimo kmetijstvo pri nas sploh propasti! Za liberalizmom je nastopila socialna demokracija. Ta se zadrugništvu ne upira, nasprotno ona vidi v zadrugi le del svojih načrtov ter pravi, da je

res napredek kmetov le v zadrugništvu. A socialist vidi v zadrugi le začetek svojih načrtov, on hoče splošno razlaščenje in splošno skupno gospodarstvo. Kmet danes že vidi, kako je primerno, ako imajo ljudje v vasi skupen pašnik, skupen gozd, skupno društvo. V hlevu, v kašči, na žitnem polju pa je skupnost nemogoča. Zadruga je oviralo tudi narodno nasprotstvo med našimi in nemškimi, ali bolje nemškutarskimi posestniki. Narodno nasprotstvo, bodimo uverjeni, zdaj pada, vrhunec je preminil. Nemci so prenehali s pesnijo »Deutschland über alles in der Welt!« Nad vsem je le katoliška cerkev. Nestrpnost je že nehala in se bo še naprej ublaževala. Novi čas vpričo socialne nevarnosti sili vse na skupno delo. Nevarnost prihaja iz takozvane demokracije. Ljudje jo danes še hvalijo. Ko se ljudje ženijo, ko si iščejo posla ali delavca, ko kupujejo in prodajajo: povprašujejo le kedo si, kaj znaš in kaj imaš? Ko se išče ljudi, ki naj držajo in deželo vladajo, se vpraša samo: ali si 20 let star? Zakaj ne začnemo s 14 ali se manj leti? Saj bojo fantje kmalu zahtevali tudi zase volilno pravico. Države se morajo postaviti na nove temelje. Ljudstvo naj se ne zastopa po številkah marveč po stanovih in temu redu se približujemo. Prej ali sleje dobimo kmetijske zbornice »Landwirtschaftskammern«, kakor imajo že trgovci in obrtniki svoje trgovske in obrtne zbornice. Kmetijske zbornice bojo slonele na kmetijskih zadrugah in temelji teh bojo okrajne zadruga. Skoraj povsod v deželi so se take oficijelne okrajne zadruga že napravile pri nas ne še, ker je gospoda rekla: v Sinčivasi je že zadruga, ki ima veliko poslopje, zakaj bi napravljali drugo? In prav je bilo, a potem se moramo mi preleviti v tako oficijelno zadrugo. Danes hočemo v ti reči priti na jasno in do sklepa. Vleče se stvar tako že od januarja sem. Zadruga se seve lahko proda. Ali v odborovi seji se je misel enoglasno odklonila in danes se tudi odklanja. Potem pa je treba delovanje poživiti. Prazne ne moremo pustiti stati. Po tem poročilu se je vnel dolg razgovor, v katerem se je vprašanje razmotrivalo na vse strani. Konečno je zbor prišel do sklepa: Da premoženje zadruga, v posloju je zdaj velika vrednost, ne pride političnim nasprotnikom v roke, stara zadruga ostane. Poslopje ostane njena last in stari odbor oskrbuje to premoženje. Poleg pa se takoj osnuje novo oficijelno zadrugno podjetje na podlagi uradnih pravil, v katero lahko vstopijo vsi posestniki iz okrajev Doberlavas in Kapla. Stara zadruga pa prepusti novi zadrugno poslopje v brezplačno porabo, samo vzdrževati se mora. Tako se je kočljivo vprašanje rešilo na splošno zadovoljstvo. Potem so se brala in sprejela pravila, deleži so se določili na 500 k, ker mora društvo dobiti po ti poti nekaj prometnega kapitala. V novi odbor so se volili najuglednejši mladi posestniki in sicer: Predsednik: Blaž Kranjc, Ruš; podpredsednik: Kačnik Miha, Joger; odborniki: Gojer Ludovik, Mihev Janez, Wutte Luka, Guez Val., Gril Ant., Vastl Martin, Serejnik Tom., Povoden Jan., Kraigher Ferdo, Kuster Jan. V nadzorništvo so se volili: V. Poljanec, Val. Weiss, B. Pšenčnik, Trod Mih., Zila Lovro, Greif Martin, Picej Val., Bostjančič Simon, Jekl Jan. Tako se je napravil, kakor je upati, velik korak naprej na narodnem in gospodarskem polju.

Drobtine.

Tako ne gre. V sv. Lovrensu na Štajerskem so komunisti napadli štajerskega deželnega glavarja dr. Rintelen in poslanca dekana Prischinga. Vrgli so ju iz okna 1. nadstropja, kjer bi se naj bilo vršilo zborovanje. Nato so orožniki nekaj delavcev aretirali, da krivce odvedejo na sodišče v Gradec. Ko so jih hoteli spraviti na kolodvor St. Marein, je 500 delavcev — oboroženih delavcev — zastavilo kolodvor Kapfenberg, da oprostite tovariše. Orožniki so namero izvedeli in hoteli peš z ujetniki v Bruck, ali delavci so zastavili cesto in stranpoti, tako da so morali orožniki ujetnike zopet izpustiti. Delavci so še izjavili, da tovariše, če se spravijo v Gradec, tudi tam oprostite. Tako je pač najpametnejši, da sodišča zapremo in

vsakdo si naj pomore sam. Tako pa preneha tudi država in postane dobesedno to, kar pravi o nji sv. Augustin: »Država brez pravice je družba roparjev.« To je ljudovlada-demokracija, kjer menda vladajo zmirom najpametnejši ljudi, in zato smo spodili cesarja!

Hlapec,

zanesljiv in vojen kmetskega dela se takoj sprejme v župnišču v Hodišah.

Vozni red.

Celovec—Beljak.

5:40	6:00	12:58	2:50	4:40	6:17	Celovec ↑	7:44	10:47	12:38	2:33	8:12	10:17
6:25	6:58 v sredo i v soboto	2:48	7:06	5:35	7:57	↓ Beljak	6:27	9:30	11:50 v ponedeljek, sredo, petek	1:20	6:55	9:30

Celovec—Pliberk.

			6:47	1:07	8:25	Celovec ↑	7:32	12:29	5:56			
			7:42	2:02	9:21	Sinčaves	6:40	11:37	5:04			
			8:03	2:24	9:43	↓ Pliberk	6:10	11:38	4:34			

Beljak—Šmohor.

5:55	7:15	8:05	1:45	5:10	5:52	Beljak ↑	7:30	11:30	12:35	3:25	7:01	7:26	9:15
6:16	7:45	8:56	2:36	6:00	6:20	Podklošter	6:45	11:06	11:47	2:50	6:26	6:37	8:51
	9:20	9:45	4:12		7:50	Trbiž	5:47	8:55		1:12	5:40		7:20
8:30				8:20		↓ Šmohor			8:50		4:12		

Hranilno in posojilno društvo v Celovcu.

Denar varno naložen, najcenejši kredit.

Uradije zdaj samo ob četrkih, ker je promet zdaj zelo omejen.